

Tydelige foreldre gir klare budskap

Foreldrenes rolle som rusforebyggere er styrket de siste årene. Det mener dosent Øystein Henriksen ved Universitetet i Nordland.

AV: CARINA KALJORD, KORUS-NORD

RUSFAG HAR UTFORDRET HENRIKSEN til å si noe om dogmene som eksisterer i forebyggingsfeltet i dag og som fagfeltet fokuserer på i sitt arbeid overfor foreldregruppen.

Ett av de sentrale budskapene som de siste årene er «hamret» inn i foreldrene er: *«Ikke gi alkohol til ungdom under 18 år»*. Forskning viser at foreldre som serverer unge alkohol, legitimerer ungdommens bruk av alkohol. De unge som får alkohol med hjemmefra, drikker seg statistisk sett betydelig oftere beruset.

- Dette budskapet har befestet seg som svært viktig hos tenåringsforeldre, mener Henriksen.

- Det har faktisk gitt foreldrene en ny referanseramme for sin argumentasjon og har ført til at 18-årsgrensen står mye sterkere i dag enn den gjorde for få år tilbake. Dette budskapet kan også ha medvirket til at vi nå ser at debutalderen for å drikke alkohol har økt fra 14,5 år til over 15 år i dag. Et annet hovedbudskap – om ikke å sende med alkohol hjemmefra når tenåringen skal på fest - har også fått både bred aksept og forståelse hos foreldregruppen.

«Utsett alkoholdebuten» var det sentrale budskapet i kampanjen VENT fra 2002, i regi av daværende Sosial – og helsedirektoratet. Begrunnelsen var at det er forskningsmessig belegg for å si at tidlig debut gir høyt forbruk, og at jo tidligere ungdommene begynner å drikke, desto mer drikker de seinere i tenårene. Dette budskapet ser også ut til å ha nådd inn hos målgruppen; foreldrene.

- *Så dette er gode, praktiske og fornuftige råd der man også kan vise til hva ulike forskningsresultater sier?*

- Jeg tror det er viktig å fokusere på kunnskapsgrunnlaget i forebyggingsprogrammer, og gjøre denne kunnskapen anvendbar gjennom slike klare hovedsetninger, der budskapet stadig blir gjentatt. Dermed blir poengene med 18-årsgrensen, utsette debutalderen og ikke å få med alkohol hjemmefra en del av den offentlige debatten. Dette er bra, for gjennom debatt danner vi holdninger sammen, sier Henriksen.

- *Stemmer det at innsatser rettet mot foreldre,*

altså indirekte rusforebyggende arbeid, er de mest økonomiske og effektive?

- Samtidige innsatser på flere arenaer er det som har mest effekt når vi snakker rusforebygging; altså å involvere både skole, foreldre og ungdommene selv over en lengre periode.

Ett annet tema har handlet om å bevisstgjøre foreldre i forhold til egne holdninger; at foreldre er både forbilder og rollemodeller. Fuktige voksenkulturer setter fuktige avtrykk blant barn og unge. Der voksne drikker mye, overtar gjerne barn de samme uvanene.

- Vi vet i dag at det barn og unge lærer hjemme, tester de ut i jevnaldremiljøet. Det som imidlertid er interessant er at ungdom hadde sin «fuktighetstopp»- altså drakk mest alkohol – rundt årtusenskiftet. Etterpå har kurven flatet ut og gått ned i forhold til mengde. Men så har ikke skjedd i den voksne befolkningen; her har forbruket fortsatt å stige. Dette er nytt. Sånn sett stemmer det kanskje ikke lengre at ungdommens drikkemønster direkte avspeiler de voksnes vaner. Vi ser altså en endring i den generelle ruskulturen i samfunnet, der konsumet hos voksne øker, også i aldersgruppen over 50 år.

- Hva tenker du om denne utviklingen da?

- Min hypotese er at foreldre er blitt mer liberal til eget forbruk, samtidig som de har strengere grenser i forhold til tenåringene sine.

- Er det greit?

- Det er jo forskjell på voksne og barn. Og de voksne har faktisk lov til å drikke alkohol, det har ikke tenåringene under 18 år. Og denne argumentasjonen ser jeg er enklere å bruke i dag. Det er fullt mulig for en forelder å være streng og ha klare grenser, selv om man som voksen tar et glass vin i helgene. Her tenker jeg at ulike forebyggende innsatser og kunnskapslagene derfra har påvirket og hjulpet foreldrene i deres argumentasjon.

- Noen mener at foreldre kan lære sine tenåring-er å drikke på en positiv og ansvarlig måte (kalt «Lykkepromillen»), hva tenker du om det?

- For det første mener jeg rent moralsk at for-

eldre ikke skal være beruset sammen med tenåringene sine. Dessuten er det også slik at foreldre kan ikke lære sine barn å drikke fornuftig ved å drikke sammen med dem. De unge ønsker heller ikke å være beruset sammen med foreldrene sine. Da tror jeg at foreldre kommer lengre med å gi atferdsråd til tenåringene, som f.eks. å vite hva du drikker, husk å fylle på med vann, sørg for at vennene passer på hverandre og ser til at alle kommer trygt hjem igjen.

- Statens Institutt for Rusmiddelforskning (SIRUS) er blant de som hevder at holdnings- og informasjonskampanjer ikke virker. Er du enig?

- Nei, jeg er ikke enig i det. Jeg mener at summen av de ulike holdningskampanjene og forebyggende programmer de siste 20 årene har hatt betydning for utviklingen av vår felles alkoholkultur. Den økte bevisstheten i befolkningen, sammen med ulike rusforebyggende innsatser, har bidratt til at alkohol er blitt et tema man snakker om både på foreldremøter og ellers. Dette kan igjen være en av forklaringene på at debutalderen nå har økt.

- Det er veldig vanskelig å se grunnlaget for en mer restriktiv alkoholpolitikk hvis man ikke samtidig ønsker å påvirke holdninger og kultur. Forskningen har hittil ikke kunnet vise til noen grunnlag for å ha en mindre restriktiv alkoholpolitikk enn det vi har i Norge i dag, avslutter Henriksen. ❗

FAKTA

Øystein Henriksen er dosent ved Universitetet i Nordland og medredaktør for forebygging.no. Han har også vært med på utviklingen av tiltaksprogrammet Unge & Rus som drives av KoRus-Nord. Foreldresamarbeid har gjennom mange år vært en sentral del av Henriksens faglige virksomhet og forskningsinteresse, og han holder nå på med et doktorgradsprosjekt i sosiologi. Fokuset er «Samtaler om felles normer på rusforebyggende foreldremøter».